

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi so ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dunajski državni zbor.

V soboto, dne 27. marcija se je sešlo okoli 400 državnih poslancev k otvoritvi državnega zbora. Izmed Slovencev so bili razun g. Povšeta vsi navzoči. Ministerski predsednik, grof Badeni, pokliče najstarejšega poslanca, liberalca Proskoveca, da otvori zbornico. Ta poslanec je že v 80. letu svoje starosti, že 36 let državni poslanec, ter je pozval zbornico, naj se ne peča toliko s politiko in narodnimi prepiri, kakor se je to do zdaj godilo in potratilo mnogo časa, temuč za gospodarske stvari naj se brigajo poslanci. Ta opomin naj bi bil stari liberalcec podal svojim ožjim tovarišem, ki so bili uzrok, da se za zboljšanje gospodarskih razmer ni skoraj nič zgodilo, ker so njegovi tovariši vedno netili narodnostni prepir ter pritiskali slovanske rodove na steno.

V ponedeljek, dne 29. marcija opoldne so bili državni poslanci povabjeni na cesarski dvor, da zaslišijo prestolni govor presvetlega cesarja. Tu vam je bila po dvoranah gnječa, kakor v vaši župni cerkvi, kadar obhajate god farnega patrona. V prostorno dvorano, kjer stoji cesarski prestol, se ni dovolilo precej vstopiti in tu se je res tiščalo in slednjič že vriskalo, naj se vendar dovoli vstop v cesarsko sobano. Slednjič se je temu ugodilo. Udje gosposke zbornice so stali na desnici prestola, državni poslanci pa na levi. Na desnici sta bila v prvi vrsti kardinal dunajski in praški, pa raznoteri poslanci v svojih narodnih nošah. Resnično jako zanimiv pogled! V povabilu k temu shodu se je izrekla želja, naj pridejo poslanci v svojih narodnih nošah. Presvetli cesar so sprejeli iz rok ministerskega predsednika dolgi govor, ki so ga sedé na tronu prebrali z čvrstim glasom. Glavne misli tega govora so te-le:

Najprej naglašá, da državni zastop popolno opravičuje zaupanje, ki se je stavilo v minulem zasedanju v njegovo ljubezen do domovine, in izraža nado, da bodo sedanjí poslanci izvršili, kar se je srečno pričelo. Opozarja se na razširjeno volilno pravico, ki omogočuje interese vseh krogov zastopati in varovati z odgovornostipolnim sodelovanjem za blagor celokupnosti, v kolikor so ti opravičeni. Ustava se je s tem znatno zboljšala posebno z ozirom na zahteve po zdravi socijalni preosnovi.

Prestolni govor naglašá potrebo skrbi za prebivalstvo v materijelnem in kulturnem oziru, oblaženja nasprotstev v okviru družabnega reda, ne da bi se morale staviti prevelike zahteve na zmožnost podjetnikov in slabiti zmožnost konkurence v inozemlju. Prestolni govor navaja nadalje potrebne preosnove gledé preskrbovanja v prilog nezgodam in boleznim, pospeševanja obrti in sploh industrijske delavnosti, naredb proti težnjam kmečkega stanu.

Najvažnejša in najnujnejša pa bode naloga obno-

vitve pogodbe z Ogersko. V svrhu gojitve vede in umetnosti bode vlada obrnila vso svojo skrb, na polju javnega šolstva pa si bode prizadevala z mirno preosnovo povzdigniti splošno izobrazbo. Najodličnejša naloga šole ostane pa vendar odgoja mladine.

Prestolni govor omenja potem preosnov v pravem zakonodajstvu, vojaškem kazenskem zakoniku, pobiranju naravnostnih davkov, preosnov zakonov za ohranjenje reda z ozirom na dežele in občine ter obrtnih zvez. — Ako se posreči rešitev tako mnogih in važnih nalog, reševale se bodo narodnostne zadeve, ki potem ne bodo povzročale prevelikih težkoč, in bode rešitev teh vprašanj blagodejno vplivala na razvoj narodov vsake dežele. V dosego tega namena se morajo zjediniti vse moči. Vlada si bode prizadevala, odpraviti vse zapreke k zblizanju v okviru veljavnih ustavnih določb. Prestolni govor naglašá dalje potrebo nagle izvršitve del, da se s tem pridobi več prilike za delovanje v deželnihi zastopih. Deželnim zborom odkazane zadeve se iz stvarnih in strokovnih oziróv lahko pomnože.

Gledé zunanje politike izraža prestolni govor nado, da bode skupno postopanje velevlástij vkljub različnim mnenjem in pomislekom dovedlo do ugodne rešitve. Koraki, ki jih je storila avstrijska vlada v sporazumljenju z zavezniki in zaupnim občevanjem z ostalimi velevlástmi, bodo mnogo pripomogli za ohranjenje statusa quo in pomirili razburjene duhove. Konečno prestolni govor ne odobrava postopanja Grške in svetuje Turčiji, naj odpravi žalostne razmere, ki so bile vedno povod novim nemirov. —

Govor se je sprejel z zadovoljstvom, čeravno se v njem marsikaj pogreša, kar bi bilo razveselilo stiskane slovanske narode. Obeta se v govoru marsikaj lepega in dobrega za obrtnike in kmete, kar bo tema stanovoma brez dvoma v veliko korist, če se vpelje.

V torek, dne 30. marcija so se izžrebali poslanci v 9 oddelkov in se njim zopet po žrebu razdelili volilni zapisniki. Kadar se večina volitev potrdi, se izvoli predsednik in 2 podpredsednika. Predsednik utegne biti dozdajšnji prvi podpredsednik, katoliški mož dr. Katrein, prvi podpredsednik Poljak dr. Abrahamovič; bode li drugi podpredsednik Čeh ali krščanski socijalist dr. Pattai, kakor zahteva dr. Lueger v neki poslanici na slovanske poslance, je še negotovo. Govori se, da se napravi še eno mesto za tretjega podpredsednika.

V novem državnem zboru sedi, kakor znano 425 poslancev, in sicer: 79 čeških poslancev in čeških veleposestnikov; 77 nemških naprednjakov in ustavovernih velikih posestnikov; 59 Poljakov; 6 poljskih poslancev, ki so pristaši Stojalovskega; 43 nemških nacionalcev; 43 katoliških Nemcev; 30 kršč. socijalistov; 29 Jugoslovanov; 18 italijanašev; 14 socijalnih demokratov; 11 Rusinov; 4 Schönerejanci, 1 socijalni politik in 1 de-

mokrat. Veliko klubov (skupine poslancev) je že ustanovljenih; med Slovenci, kojih je 16, in Hrvati se vršijo neprenehoma pogajanja, da se ustanovi jugoslovanski klub, kateri bi štel 29 poslancev. Nastale so pri teh pogajanjih sicer velike težave; vendar se zanašamo, da se bodo srečno premagale.

Iz deželnega zbora.

Danes vam podam poglavitne številke, po katerih spoznate, zakaj se potrosijo deželne doklade in drugi deželni dohodki.

Deželni zbor stane za 1897. leto 18.760 fl.; deželno obskrbljevanje, to je deželni glavar in deželni odborniki, potem raznovrstni deželni uradniki 269.877 fl.; odgon 24.210 fl.; stanovanje za žendarmarijo 26.300 fl.; prisilne delavnice 58.293 in 35.668 fl.; oskrbovalna vsprejetišča 99.960 fl.; požarna bramba 5.176 fl.; ceste in železnice 153.168 fl.; vodne stavbe (Aniža, Mura, Savinja in Drava) 122.860 fl.; »vzorno« gospodarstvo v Oberhofu in Buchavi 19.208 fl.; gospodarsko kemično preskuševališče na sadje- in vinorejski soli v Mariboru 4.150 fl.; sadjerejsko in pomologično preskuševališče v Gradcu 5.290 fl.; deželna kultura in razne podpore 101.363 fl.; ustanove in stipendije 27.992 fl.; doneski raznim izobraževalnim napravam 9.367 fl.; doneski za vedo in umetnost 10.977 fl.; deželni muzej »Joaneum« 61.357 fl.; deželna risarska akademija 7.414 fl.; deželna višja realka v Gradcu 39.298 fl.; deželna višja gimnazija v Ljubnu 26.660 fl.; deželna spodnja gimnazija na Ptuju 15.592 fl.; deželne meščanske šole 44.741 fl.; deželni zavod za gluhoneme 41.779 fl.; deželna podkovska šola 16.319 fl.; deželno jahališče in telovadnica 10.646 fl.; deželna poljedelska šola v Grotenhofu 29.967 fl.; deželna sadjerejska in vinorejska šola v Mariboru 25.404 fl.; deželna rudarska šola v Ljubnu 11.733 fl.; stajarski normalni šolski fond 7.930 fl.; deželni šolski fond 1.641.100 fl.; doneski za ljudske šole 1.183.074 fl.; deželna bolnišnica v Gradcu 274.840 fl.; deželna porodišnica in najdenišnica 23.469 fl.; deželna blaznica 349.255 fl.; deželne hiralnice 156.036 fl.; javno oskrbovanje ubožcev 830.577 fl.; fond za sirote 25.767 fl.; deželni ubožni zavod 927.314 fl.; notranje avstrijski invalidenfond 543 fl.; judenburški okrožni invalidenfond 838 fl.; razni dobrodelni nameni 20.373 fl.; stroške za cepljenje koz (osepnica) 20.000 fl.; drugi zdravstveni stroški 30.100 fl.; pripraga 11.200 fl.; aktivne in pasivne obresti 448.538 fl.; Slatina 143.060 fl.; Dobrna 28.630 fl.; Topelbad —; posestva v Gradcu 7.013; gozdi 124.464 fl.; stroški za mlinarino 50 fl.; stroški za muzikimposto (muziklicenco) 60 fl.; stroški za pristojbino od lovskih kart 100 fl.; deželni pokojninski fond 112.613 fl.; doneski dežele za pokojninski fond 96.723 fl.; deželni ognjegasní fond 21.710 fl.; pospeševanje Raiffeisenovih zadrug 2.510 fl.; slučajni stroški 5000 fl.; kreditne operacije (kupnina) 4.200 fl.; kreditne operacije (nove stavbe) 19.033 fl.; izposojene in povrnjene glavnice 102.871 fl.; sprejete in naložene glavnice 368.908 fl. Vsi potroški 7.821.848 fl.; vsi deželni dohodki 4.757.746 fl. Primanjkljaj 3.064.102 fl. ali prav natančno 3.190.981 fl. Ta primanjkljaj se ima poravnati z 39 procentno deželno doklado na direktni davek, kar bi znašalo 2.556.981 fl.; 10% doklada na državno užitninski davek od mesa, vina, mošta bi donášalo 120.000 fl.; doklada na pivo in žganje 510.000 fl. Nepokrit bi še ostal primanjkljaj z 4.056.76 fl.

Delujmo za kmetiški stan!

S. Teharjev.

Ono nedeljo je imelo naše katol. politično društvo svoje zborovanje. Nabralo se je dovolj kmetov, da so bili vsi prostori g. Šušteriča napolnjeni. Gosp. kaplan Kržišnik pozdravi zbrane može in predava, kako težko stanje ima sedaj poljedelski stan, kako se ta položaj zmirom bolj hujša, in kako bo v nedolgem času ubogi kmet izginit, če se njegovo razmerje ne vzboljša. Krivo temu je prvič to, ker se kmetje sami vse premalo zanimajo za svoje stanje. S tem, da človek doma za pečjo vzdihuje in toži, si nič ne pomaga. »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.« Treba je kmetom, da spoznajo prave uzroke, zakaj jim slabo gre, in pa pripomočke, kateri jih morejo rešiti. In teh pripomočkov morajo potem zahtevati — kdor ne zahteva, temu se ne da nič — zahtevati morajo jasno in vsi skupno, potem se bo njih glas slišal in moral uslišati.

Našel je potem nekatere uzroke in pripomočke — o drugih se bomo v kratkem na prihodnjih zborih razgovarjali.

1. Sinovi, ki imajo posestvo prevzeti, se ne smejo jemati v vojake, ampak se naj predstavijo kar v nadomestno rezervo.

2. Zemljiški davki naj se čisto opusté ali vsaj kolikor najbolj mogoče znižajo; zato pa naj se obdavči borska in razkošje (luksus): kdor hoče imenitno (»nobel«) živeti, tisti tudi imenitno (»nobel«) plačaj! Pravi davek pa bodi pravično stopnjevani dohodinski davek: čim več dohodkov ima kdo, temveč dobrot uživa od države, tem več tudi lahko plača in po razdeljujočej pravičnosti tudi mora plačati.

3. Neznosni, vedno rastoči dolgovi se ne morejo več premagovati. Da bi se jih kmet iznebil, ni upanja; še obresti težko težko poravnava in če pride nesreča, še njih ne vzmaga. A obresti se je treba znebiti, drugače kmeta nestane. Kako? Prejšnji poljedelski minister je namerjal s prostovoljnimi rentnimi domovi — a to bi javaljne šlo, ker se bi vsak branil, svojo last za dolga leta iznesvojiti; drugi predlagajo hipotečne banke, ki bi dolgove kmetiške tako prevzele, da bi jim potem posestniki plačevali male obresti in polagoma v malih letnih obrokih tudi glavnico, dokler ne bi bila »izčāsana« (izplačana). A še lažji bi bil ta-le način (in tega smo se poprijeli): Država izdaj državnih papirjev, kakor so bili n. pr. papirnati goldinarji ali stotaki; založiti jih ni treba z zlatom ali srebrom, ker zadostno jamstvo zanje dajejo ravno ta sedaj zadolžena posestva; ne bo treba torej nikakoršnih obrestij plačevati. Kar bodo ubogi dolžniki v vsakoletnih obrokih odplačevali, s tistim si bodo brisali svoj dolg, a država bo sproti, kolikor se bode odplačalo, toliko teh papirjev uničila: tako bode v kakih 20 ali 25 letih ves dolg poravnán in vsi ti državni papirji ukončani; država ne bo imela nobene škode, poljedelci pa velikanski dobiček.

4. Z varčnim gospodarstvom in z umanjšanimi zahtevami treba skrbeti, da se kolikor mogoče znižajo deželne in občinske doklade.

5. Pazi se na pravično carino na tuje žito in za-
branijo se naj diferenčne igre ali rokovne kupčije (termino-kupčije) z žitom in nadziraj se žitna borska, da se ustanove pametne žitne cene.

6. Ker je posamezen kmet preslab, da bi se mogel obraniti mogočnih svojih zatiralcev, zlasti glavnicaarjev (kapitalistov), osnujejo se naj obvezne zadruge s kolikor mogoče širokim samostojnim delokrogom, z vsemi potrebnimi pravicami in oblastmi: one bodo vsega potrebnega kmetom iz prve roke po nizkih cenah kupovale; kar imajo na prodajo, brez prekupcev dražje pro-